

Prostředí a jeho vliv na rozvoj dítěte

Edukační prostředí

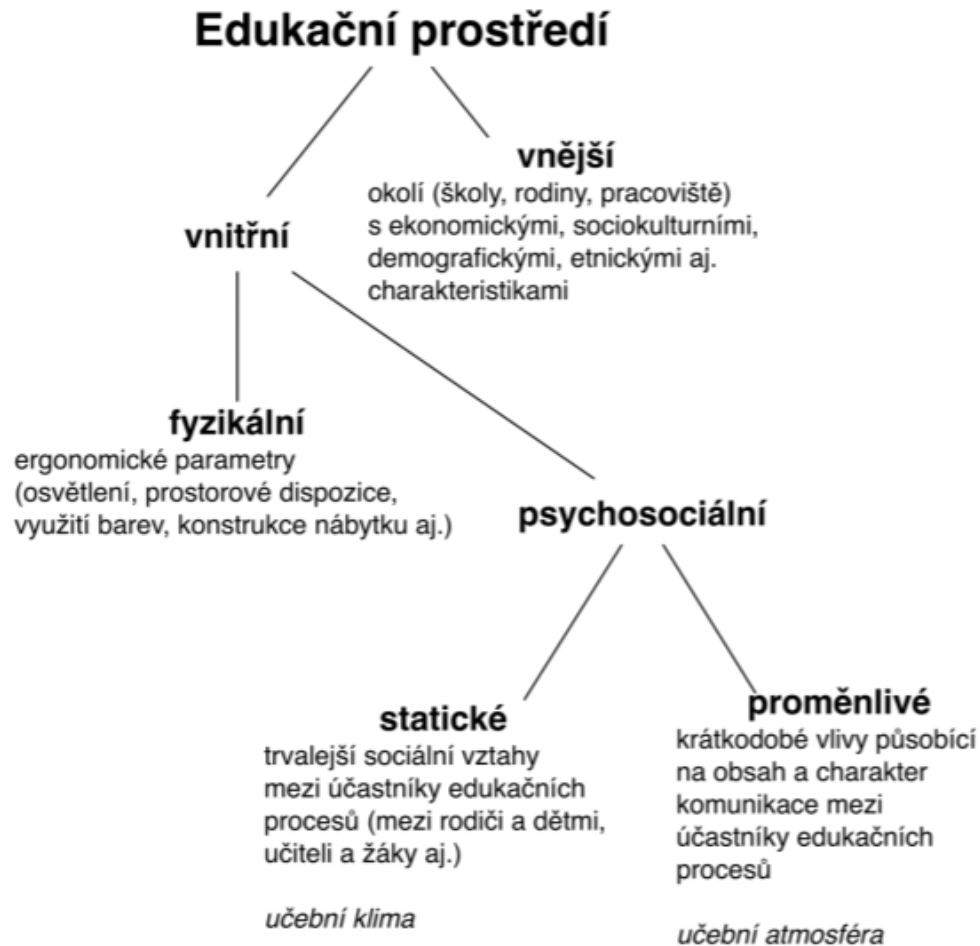
- ▶ jakékoliv prostředí, v němž probíhá nějaký řízený proces-učení
 - ▶ má své parametry fyzikální, ergonomické a především psychosociální,
 - ▶ charakter edukačního prostředí ovlivňuje vzdělávací výsledky- klima třídy, školy,...
- ▶ normy požadavky a doporučení související s kvalitou vzdělávacího prostředí v konkrétních institucích jsou stanoveny v právních předpisech (školských, hygienických, bezpečnostních)

Edukační prostředí v historii

J. A. Komenský *Velká didaktika* (1657)

- ▶ poukazoval především na fyzické faktory edukačního prostředí, jak vnějšího tak vnitřního prostředí školy, tak aby bylo pro vzdělávání žáků „příjemné“,
- ▶ uváděl návrhy na vytváření optimálního vzdělávacího prostředí (škola, třída) - příjemné, světlé, čisté, ozdobené (obrazy, mapy...),
- ▶ upozorňoval na to, že na edukační prostředí realizované ve školní budově a třídě působí určité faktory, které jej mohou pozitivně či negativně ovlivňovat.

Rozdělení edukačního prostředí (Průcha 2002)

Interakce s prostředím

Dítě interaguje s prostředím na čtyřech úrovních:

1. úzké osobní kontakty, které souvisí zejména s rodinou. Podněty v tomto prostředí mívají největší intenzitu a délku trvání,
2. vztahy se spolužáky, učiteli ... Patří sem i mateřská škola jako celek a zpravidla představuje první sociální kontakty mimo rodinu.
3. kontakty v místě bydliště, města a okolí. Zahrnuje přírodu, kulturu a sociální vazby všeho druhu v tomto prostoru.
4. širší okruh prostředí, který přesahuje rámec předcházejícího prostoru. Je představován společenskými vlivy a podmínkami, které se odrážejí v životě jedince a spolupůsobí při formování jeho osobnosti,

Druhy prostředí

- ▶ Rodinné
- ▶ Školní
- ▶ Skupinové
- ▶ Mediální
- ▶ Profesní
- ▶ Zdravotnické
- ▶ Sportovní
- ▶ Intimní

Zkuste tyto druhy prostředí rozdělit dle předchozího třídění 😊

Kvalita prostředí

- ▶ kulturou školy;
- ▶ mezilidskými vztahy;
- ▶ organizačním modelem školy;
- ▶ kvalitou managementu a sboru;
- ▶ materiálním prostředím školy.

Světlík, 2006

Psychosociální klima

- Pocity dětí, učitelů...
- = nelze popsat na základě pozorování, ale na základě výpovědí
- = speciální dotazníky

SOUTĚŽIVOST x SOUDRŽNOST

„Klima třídy, které učitel navodí, může mít zásadní vliv na motivaci žáků a jejich postoj k učení. Proto jsou učitelovy dovednosti uplatňované při vytváření kladného klimatu třídy velmi důležité.“

Kyriacou, 1996, s. 79

Kompetence a podmínky

Jaké podmínky je nutné vytvořit pro naplňování následujících kompetencí?

- ▶ *Dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost.*
- ▶ *Dítě dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.).*
- ▶ *Dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromis.*

Podmínky vzdělávání v RVP PV

jsou členěny do jednotlivých oblastí:

- ▶ věcné podmínky;
- ▶ životospráva;
- ▶ psychosociální podmínky;
- ▶ organizace;
- ▶ řízení mateřské školy;
- ▶ personální a pedagogické zajištění;
- ▶ spoluúčast rodičů;
- ▶ podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami;
- ▶ podmínky vzdělávání dětí nadaných;
- ▶ podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let.

Věcné podmínky

Životospráva

Psychosociální podmínky

Spoluúčast rodičů

Požadavky RVP PV

- ▶ Oblast vyjadřuje konkrétní podobu jednotlivých podmínek v mateřské škole, nikoliv požadavky opsané z RVP PV.
- ▶ Kromě popisu současného stavu podmínek ve škole zahrnuje návrhy na další úpravu podmínek, které jsou potřebné pro zefektivnění vzdělávání, včetně časového harmonogramu pro efektivní a systematické zlepšování podmínek vzdělávání.

LITERATURA:

- ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha : Univerzita Karlova, 1997. ISBN 80-7066-534-3
- ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-463- X
- GARDOŠOVÁ, J., DUJKOVÁ, L. a kol. *Vzdělávací program Začít spolu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-815-5
- HAVLÍNOVÁ, M. a kol. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. Praha : Portál, 2008.
- JEŘÁBKOVÁ, B., *Mateřská škola jako životní prostor*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1993, ISBN 80-210-0830-X
- LACINOVÁ, I., HAVLOVÁ, J., ŠPRACHTOVÁ, L., ŠROMOTOVÁ, M. *Co dělají mateřské školy v Norsku pro zdravý vývoj dětí*. Kroměříž : Spirála, 1999. ISBN 80-901873-3-1
- ŠTĚPÁNKOVÁ, L. Podmínky jako základ rozvoje kompetencí u dětí. In SYSLOVÁ, Z. (ed) *Školní vzdělávací programy a evaluace v mateřské škole. 1. aktualizace [CD ROM]*. Praha : Verlag Dashöfer, 2007. ISSN 1802-4130
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4
- Rámcový program pro předškolní vzdělávání*.
URL: <http://www.msmt.cz/file/45303/>